

Werkplan voor het Beheer van de Vennen van Taarlo

Werkgroep Veentjes van Taarlo, september 2018

Leden:

Veronique Pahlplatz, coördinator

Ruth Bügel

Marry Jansens

Ageda Venema

Riki de Vlieg

Bewerkt en aangevuld door Landschapsbeheer Drenthe, september 2018

Inleiding

In Taarlo liggen drie prachtige, oude venen: Het Rotveen, het Middenveen en het Bolleveen. Om deze venen te kunnen behouden, moet er regelmatig onderhoud plaatsvinden. Anders zullen de venen 'dichtgroeien' en hun waarde voor de biodiversiteit verliezen.

Uit bezorgdheid over het voortbestaan van met name het Middenveen, richten enkele inwoners van Taarlo in 2016 de werkgroep Veentjes Taarlo op. Er ontstaat een intensieve samenwerking met Landschapsbeheer Drenthe, dat al sinds 1981 het gebied in beheer heeft. Daarnaast worden er ook contacten gelegd met de BOKD (Brede Overleggroep Kleine Dorpen), Staatsbosbeheer en andere werkgroepen uit omliggende dorpen.

Sinds die tijd komen we elke eerste zaterdag van de maand, van 15 september tot 15 maart (buiten het broedseizoen) samen om onderhoudswerkzaamheden aan het Middenveen uit te voeren. Om structuur te geven aan het werk voor beheer en behoud van de venen, stelden we in samenwerking met Landschapsbeheer Drenthe, een werkplan op. Dit plan, wat nu voor je ligt, wordt ondersteund met een document met achtergrondinformatie over het landschap, de ontstaansgeschiedenis en de huidige situatie. Beide documenten samen leren ons de vennen van Taarlo beter te begrijpen en geeft ons de motivatie om ons hier vrijwillig voor in te zetten.

Onmisbaar bij het onderhoud is de bijdrage van dorpsgenoten en andere enthousiaste vrijwilligers! We hopen dan ook dat dit werkplan nieuwe enthousiaste vrijwilligers oplevert. Aanmelden kan via veentjes@taarlo.net

Gagel

Veenmos

Werkplan

Het behoud van het Middenveen en, in een latere fase, het creëren en behouden van zichtlijnen rondom het Rotveen en het openhouden van het ven in het Bolveen, is het doel van de werkgroep Veentjes in Taarlo. Om dit te realiseren hebben wij een werkplan gemaakt. De acties uit dit werkplan zijn opgesteld door Landschapsbeheer Drenthe.

In 2017 actualiseerde Landschapsbeheer Drenthe de bestaande visie ten aanzien van het beheer van de vennen. De vraag werd gesteld of het noodzakelijk is om de onderhoudstoestand van de vennen te verbeteren en zo ja, welk beheer er van toepassing is om de natuurwaarden en de diversiteit te verhogen, met behoud van cultuurhistorische waarden. Daarbij is met name gekeken naar haalbare mogelijkheden voor korte termijn. Naar aanleiding van de actuele ontwikkelingen in 2018 is deze visie in nuance nog iets aangepast. Onderstaande beheervoorstellen, waar wij onze acties aan ontleen, staan vermeld in het rapport 'Vennen van Taarlo', Gemeente Tynaarlo (1):

Middenveen

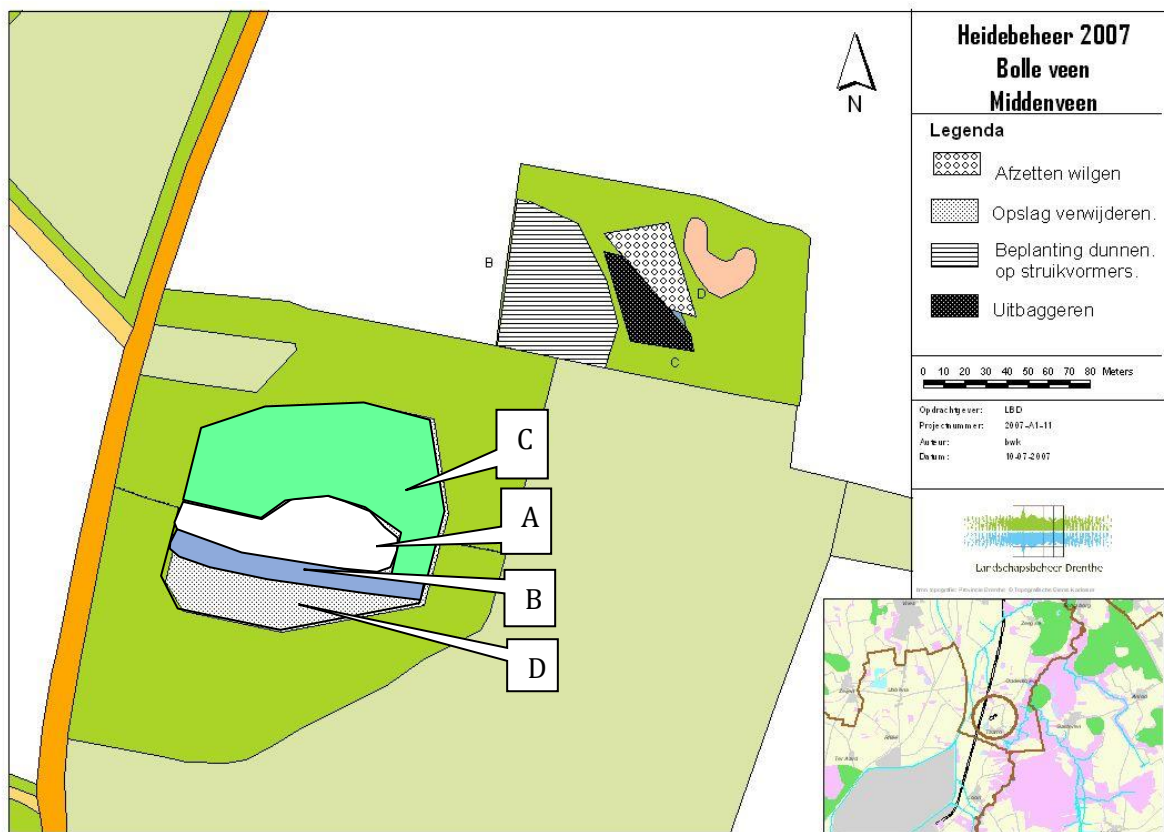

Fig.1 Kaart van Middenveen met voorstellen tot beheermaatregelen (kaart: Landschapsbeheer Drenthe)

“Dit dichtgegroeide veen met deels veenmossen en deels met berken is zeer de moeite waard om deze niet te laten verbossen. De volgende maatregelen worden voorgesteld.

A: Verwijderen opslag 1^e prioriteit Gagel laten staan. Jaarlijkse activiteit

B: Verwijderen opslag 2^e prioriteit. (gebied B/D een zoom vegetatie in stand houden) driejaarlijks of jaarlijks in fasen,

C: Verwijderen opslag 3^e prioriteit vergroten veentje door bomen te verwijderen.

D: vuilboom vegetatie in stand houden. Verwijderen van berken periodiek 5-jaarlijks te kappen. Dit om de invloeden in het veen te beperken. Zaak is om de berkvormers er tussen uit te halen om hinder van zonlicht en bladeren te beperken. (1)

Rotveen:

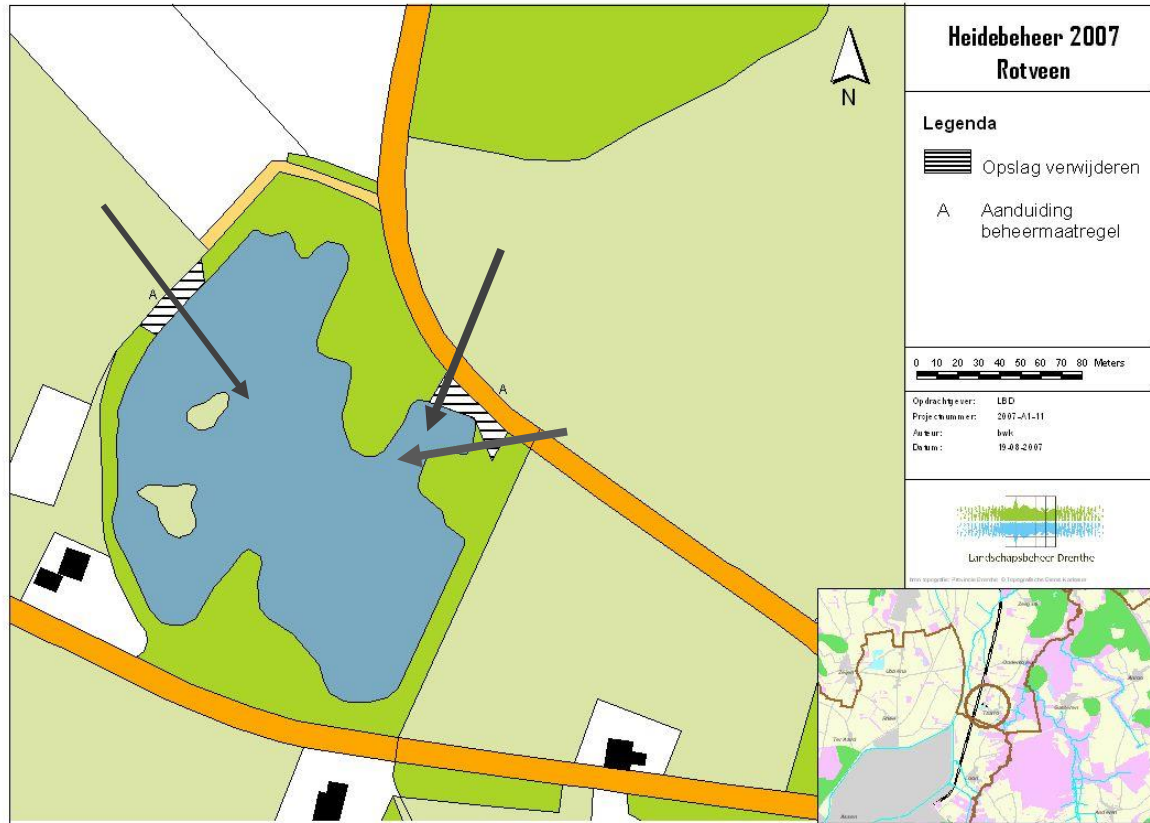

Fig. 2 kaart van het Rotveen met beheersmaatregel (kaart: Landschapsbeheer Drenthe)

“Dit waterrijke en min of meer verrijkt veen is aan de noordkant aan het verlanden en ontwikkeld een berkenbos. Maatregel: niets doen.

Rondom het veen ligt een boom- en struiken rijke gordel. Het is aan te bevelen voor het door zicht op het veen om een strook van ongeveer 10 meter te verwijderen. (A)” (1) (zie pijlen)

Bolleveen:

Fig.3 Kaart van Bolleveen met voorstellen tot beheermaatregelen (kaart: Landschapsbeheer Drenthe)

Het nemen van de beheermaatregel heeft een lage prioriteit. Dit veen is waterhoudend en heeft een divers bomen en struikenbestand welke redelijk in evenwicht is. Maatregel B is een aanplant van bomen en struiken die daardoor onnatuurlijk in samenstelling en structuur is. Door de jaren heen zal het bosje zichzelf als een natuurlijk geheel ontwikkelen zoals de laatste 30 jaar te zien is. Maatregelen in het ven is door de waterstand een moeilijk te benaderen situatie en daardoor niet uitvoerbaar. Mocht het water verder zakken dan zouden de volgende maatregelen genomen kunnen worden:

"B: Deze aangeplante beplanting zal gedund kunnen worden

C: Wilgen hier en daar verwijderen. Ook oude wilgen laten staan.

D: Wilgen gefaseerd kappen om de 5 jaar. (verjongen) In het noorden wilgen laten staan.

Het paarse ingekleurde deel betreft een aanduiding op de topografische kaart om heideachtige vegetaties aan te duiden: deze is reeds volledig verlost en de verbossing is onomkeerbaar." (1)

Overwegingen van de werkgroep

Een belangrijk advies uit het rapport 'Vennen van Taarlo' is om hydrologische maatregelen in het Middenveen uit te voeren. Deze maatregelen kunnen ervoor zorgen dat, doordat het gebied natter wordt, er minder opslag komt en dat de berken afsterven. Het waterpeil zal minder fluctueren waardoor er rust in het gebied komt. Dit komt ten goede aan de stabiliteit en de veenvorming. Ons werk in het Middenveen kan daardoor effectiever worden en de natuurwaarden worden meer gegarandeerd. Door de stikstofdepositie van 45 kg./ha. degenereert het hoogveen. Het grote probleem is dat er jaarlijks meer stikstof uit de lucht in het gebied valt, dan goed is voor een dergelijk voedselarm milieu. Hierdoor wordt de boomvorming gestimuleerd. Derhalve zal het

bestrijden van de opslag door moeten gaan tot de stikstofdepositie minder wordt. Dit zal minimaal moeten halveren wil de verrijking van de bovenliggende veenlaag gestopt worden.

Wij realiseren ons dat de verandering van de waterhuishouding een fundamentele aangelegenheid is voor de landbouw en natuur en dat de belangen complex zijn. Wij voelen ons niet deskundig genoeg om de consequenties van het verhogen van het waterniveau in te schatten, of om daarover in overleg te gaan met partijen als Waterschap, grondeigenaren, akkerbouwers en Staatsbosbeheer. Daarnaast is het overleggen met diverse partijen iets van de lange adem, terwijl in de tussentijd het Middenveen verder dichtgroeit. Ook realiseren we ons dat, ook al gaat het waterniveau omhoog, daarmee het inwaaien van zaden en het ontstaan van opschot niet stopt: met het stijgen van het waterniveau, stijgt het veenmos dat drijft op het water mee. Ingewaaiide zaden kunnen alsnog ontkiemen op die moslaag. En er blijken ook berken te zijn (de soort zachte berk) die geweldig goed gedijen in natte omstandigheden: niet alle berken zullen dus afsterven bij een hoger waterpeil. Dit neemt niet weg dat het waterpeil een actiepunt is, dat op korte- of middellange termijn aangepakt moet worden.

Met de adviezen die er nu liggen kunnen we gelijk aan de slag, ook al moeten we ons blijven realiseren dat deze vorm van beheer weinig effectief en oneindig is. Dit neemt niet weg dat wij en de vrijwilligers dit “water naar de zee dragen” met zeer veel plezier doen. Daarnaast realiseren we ons ook dat zonder beheer, het Middenveen geen “zelfstandige” overlevingskans heeft. De successie zal doorzetten en in bos overgaan, en de typische hoogveen-ecologische variëteit zal verdwijnen in een bosmilieu.

Werkdag januari 2018

Activiteitenplan

- We hebben ervoor gekozen om ons te richten op het verwijderen van opslag en het verwijderen van een deel van de oudere berken langs de randen van het Middenveen. Buiten het broedseizoen wordt hier maandelijks aan gewerkt.
- Landschapsbeheer Drenthe is inmiddels gestart met het terugdringen van de vuilbomenrand door geregeld onderhoud (pag. 10 A en B). Deze gordel van vuilbomen is enerzijds een belangrijke voedselbron voor de insecten, maar tevens een bedreiging voor de waterstand en eutrofiering door vallende bladeren op het veen.
- Landschapsbeheer Drenthe wil samen met ons in overleg met Staatsbosbeheer over financiële zaken zoals het eventueel inhuren van een aannemer, aangezien inmiddels drie percelen van SBB zijn (zie kaartje eigenaren). Landschapsbeheer Drenthe verwerft gelden van de provincie Drenthe en de gemeente Tynaarlo, met als doel het landschap op particuliere bezittingen te stimuleren en te onderhouden.
- In het kader van de jaarlijkse Nationale Natuurwerkdagen van de Landschappen in november is het Middenveen aangemeld als project waar vrijwilligers zich voor kunnen aanmelden. (<https://www.natuurwerkdag.nl>)

- Daarnaast melden we ons jaarlijks aan als “klus” waarop mensen kunnen inschrijven bij NL-Doet, de grootste vrijwilligersactie van Nederland, georganiseerd door het Oranjefonds. <https://www.nldoet.nl/de-grootste-vrijwilligersactie-van-nederland-15-16-maart-2019>
- De afgelopen 2 jaar hebben medewerkers van de NAM uit Assen, hun handen uit de mouwen gestoken in het Middenveen, het afgelopen jaar daarbij aangevuld met vier studenten van het Van Hall collega uit Leeuwarden.
- Op middellange termijn willen we naast de doorlopende korte termijnactiviteiten, onderzoeken of het mogelijk is door inrichting van het Middenveen aan te passen, klein wild naar het gebied te trekken, zoals ringslangen
- Er zal, met ondersteuning van LDB en de BOKD, contact gelegd worden met het Waterschap om te komen tot een voorstel voor het verhogen van het waterpeil. Er moet dan natuurlijk ook overlegd worden met de grondeigenaren, SBB en akkerbouwers wat de consequenties voor hen zijn en of zij akkoord kunnen gaan.
- Mogelijk kan het Van Hall-college ons ook behulpzaam zijn in de vorm van een of meerdere projecten.
- Op de langer termijn, willen we onze activiteiten uitbreiden naar het Rotveen en het Bolleveen om de voorgestelde beheermaatregelen uit te voeren.
- Bij alle activiteiten laten we ons adviseren door Landschapsbeheer Drenthe. Zij zorgen ervoor dat wij gefaciliteerd worden door ons goed gereedschap uit te lenen, ons met advies en de eerdergenoemde ondersteunende gelden bij te staan om het beheer te continueren.

Doel van de werkgroep

Dit brengt ons tot het wat de werkgroep wil bereiken: door de voortschrijdende successie (natuurlijke vegetatieontwikkeling van bijvoorbeeld kale grond tot bos), gevoed door de blijvende verrijking van stikstof depositie en verdroging is het veen zoals het er nu bij ligt in feite een tijdelijke situatie. Bij niets doen dreigen de veentjes dicht te groeien tot een dicht moerasbos. Met name het Middenveen, een uniek hoogveengebied in Taarlo, heeft een ecologisch waardevolle betekenis door de hoogveenvorming en de kwel die in het veentje voorkomt. Deze combinatie geeft een waardevolle vegetatie. Het Middenveen is een archeologisch en landschappelijk waardevol gebied en een wezenlijk onderdeel van de geschiedenis van Taarlo en het landschap rondom. Net zoals een dobbe en omliggende brink thuishoren in een Drentse dorpskern, mogen de veentjes niet verdwijnen uit het omliggende land. Behoud van het Middenveen en, in een latere fase, het creëren en behouden van zichtlijnen rondom het Rotveen en het openhouden van het ven in het Bolveen is het doel.

Boompieper

Matkop

Grasmus

Tijdslijn

korte termijn 2018-2019	middellange termijn, 2018-2020	lange termijn, na 2020
maandelijks onderhoud <ul style="list-style-type: none"> - verwijderen opschot - verwijderen van (een deel van) de berken langs de randen van het veen 	klein wild faciliteren <ul style="list-style-type: none"> - broedbulten ringslang 	Rotveen <ul style="list-style-type: none"> - overleg eigenaren - zichtlijnen creëren
deelname aan Landelijke werkdag van de Landschappen	overleg met het Waterschap AA en Hunze en diverse belanghebbenden	Bolleveen <ul style="list-style-type: none"> - aangeplante beplanting verdunnen op struikvormers
deelname aan NL-Doet	contact leggen met van Hall voor ondersteuning vanuit opleiding, event. in projectvorm	

Geraadpleegde bron

1. B.W. Kuiper Beheer visie van de "Vennen van Taarlo", Gemeente Tynaarlo, Opdrachtgever: Landschapsbeheer Drenthe, Rapportnummer: F&F 2007-5, Assen, juli 2007 Onderzoek en rapportage, Aangevuld in 2016, aangepast: najaar 2012, voorjaar 2017

Eenaarig wollegras

Lavendelheide

Veenbes